

LAT. ESURIO

Glagoli kot *ēsuriō*, *parturiō*, *empturiō* itd. so bili ljudski, toda ne produktivni in tudi v romanskih jezikih se niso ohranili. Najbolj in najdalje sta bila v rabi prva dva, gl. o vsem Leumann—Hofmann, Lat. Gramm. 319 § 228 d in 548 § 141 c. Ker je pri teh glagolih *-u-* kratek, jih kljub podobnemu pomenu ne moremo izvajati iz ptc. fut. na *-ūrus* (z dolgim *-ū-*). Thurneysen (gl. Leumann l. c.) jih je poskusil izpeljati iz nomina agentium na *-tōr*, toda *-u-* v *-uriō* se temu upira. Drugi poskusi razlage so še bolj nemogoči, tako da je izvor teh oblik neznan (Leumann 228).

Benveniste, Noms d'agent et noms d'action en indo-européen (Paris 1948) je pokazal, da nomina agentium imajo dva pomena (najmanj): *victor* n. pr. je tisti, ki zmaguje ali je že zmagal, κρατήρ je pa vrč, ki je določen za mešanje vina z vodo. Kar je B. povedal za agentia na *-tēr* in *-tōr*, pa velja za vsa agentia, prim. slov. *vrelec* (iz njega voda vre) in *drobilec* „stroj, določen za drobljenje kamna“. Od „določen biti za kaj“ do „biti na tem, da se kaj zgodi z menoj, da kaj napravim“ je pa le majhen korak. Treba je torej le najti primerna nomina agentium. To so tista na *-tu-r(o)-*, prim. hom. μάρ-τυ-ρος: „priča“ je „tisti, ki naj si (pogodbo i. p.) zapomni“. Schwyzer I 342 Zus. spominja na podoben pomen pri μνήμων „notar“ in angl. *record*, kar The American College Dictionary razlaga (t. 12) z „any thing or person serving as a memorial“. Obenem omenja, da je podlaga za μάρτυς nomen actionis *μαρ-τυ- „Erinnerung“; podobno Hofmann s. v. μάρτυς: *m₁-tu-.

K takšnim oblikam na *-tu-r(o)-* so lat. glagoli na *-tu-r-iō* denominativa s pomenom „sem tak, ki naj...; ki je na tem, da...; ki hočem...“ *Esuriō* pomeni torej prvotno „sem tak, ki naj jé > sem lačen“, *parturit* „je taka, ki naj rodi > je na porodu, poraja“.

Ljubljana.

M. Grošelj.

RÉSUMÉ

M. Grošelj; LAT. ESURIO

Les verbes en *-turio* sont des dénominatifs tirés des noms d'agent du type représenté par gr. μάρτυρ- (hom. μάρτυρος) „qui doit se rappeler > témoin“. „Devoir“ aboutit à „être sur le point de f. qc.“, „vouloir“ cf. les mêmes nuances dans les participes en *-ūrus*.